

Գ Ե Ո Ր Գ Ա. Ս Ա Ր Ա Ֆ Ե Ա Ն

Հ Ա Յ Դ Ա Ս Տ Ի Ա Ր Ա Կ

Միացեալ Նահանգներու մէջ կան բաւական չայր որոնք յաջողութեամբ կը պաշտօնավարեն ամերիկեան զարոցներու, զօլէճներու եւ համալսարաններու մէջ: Մեր ուսուցիչներու կացութիւնը զանազան պատճառներով հետաքրքրական է: Ամերիկայի՝ ինչպէս զրեթէ բոլոր ուրիշ երկիրներու մէջ՝ կրթական վարիչներու մեծամասնութիւնը կը ներկայացնէ ամենէն պահպանողական եւ ազգայնական դասակարգը:

Օտարածին կամ վերջէն ամերիկեան քաղաքացի եղող ուսուցիչներու առհասարակ բաց են զեղարուեստի, արդի լեզուներու եւ գիտութեանց ճիւղերը: Հայերը, փոքրամասնութիւն մը ըլլալով հանդերձ, հասկնաւորաբար ունին բաւական թուով ֆրանսերէնի ուսուցիչներ եւ ուսուցչուհիներ: Այս յղումները նպատակէն դուրս է թուել այն միջոցները եւ հնարքները զոր կը կիրարկեն օտարները պաշտօններ ձեռք անցրելու համար: Վերջերս նոյն իսկ վերոյիշեալ ճիւղերը ունին պէտք եղածէն աւելի թեկնածուներ: Այս իրողութիւնները նկատողութեան առնելով հանդերձ պէտք է խոստովանիլ թէ Միացեալ Նահանգներ օտարածիններու կուտան աւելի պատենութիւններ քան ուրիշ երկիր: Մեր արուեստագէտներէն շատեր որ կարող չեն պաշտօն կամ զորք գտնել իրենց ապրած եւ ուսած երկիրներու մէջ, կուգան այս երկիրը եւ զրեթէ շատ քիչ զօուարութեամբ կը մըտնեն իրենց ուրոյն ասպարէզները:

Յայ սակայն ճիշդ է որ իր գոնէրը փակած է օտարներու, նոյն իսկ օտարածին ամերիկեան քաղաքացիներու: Ներկայիս իրօք մեծ բան է դաստիարակչական ասպարէզին մէջ մտնել եւ զոհացուցիչ աեղ մը զրաւել:

Այս զօուարութեանց համար Ամերիկացիները մեղադրելու չենք որովհետեւ ոչ մէկ ազգ չի թոյլատրեր որ ուրիշ երկիր ծնած ու օտար մշակոյթով սնած մէկը անոր դաւակները կրթէ:

Տր. Գէորգ Ա. Սարաֆեան այսօր Դաստիարակութեան Փրոֆէսոր է Հարաւային Քալիֆորնիոյ համալսարանին ու լա Վէնս եւ Բոմօնս գոլէճներու մէջ: Կը դասախօսէ դաստիարակչական պատմութիւն, փրիսոփայութիւն եւ հոգեբանութիւն: Հայեր անախնաձ սրտով պէտք է խնդակցին Փրոֆէսորին այս յաջողութեան համար: Այս իրողութիւնը զարմանք պատճառելու չէ ամէն անոնց որոնք գիտցած են անոր զօրաւոր կամքը, համբերութիւնը, ինքնավստահութիւնը եւ մանաւանդ դաստիարակչական եւ կրթական գործին հանդէպ իր ունեցած հաւատքը:

* * *

Պր. Գէորգ Ա. Սարաֆեան ծնած է Այնթապ՝ 1899ին: Իր նախնական կրթութիւնը ստացած է տեղոյն Վարդանեան վարժարանին մէջ: Սոյն հաստատութիւնը բնկերտական եւ ազգային ոգիով ստեղծած էր իր սաները: Փրոֆէսորին աշակերտութեան օրերուն, ծառայութեան զաղափարը կը շնչտուէր եւ ուսուցչական կաճառը կը ներկայացնէր հիմնալի ոգիով վառուած անդամներ: Վարդանեան կրթարանի ուսուցիչները, իրենց աշակերտներու մտքերը «չոր ու ցամաք» իրողութիւններով լեցնելով չզոհանալով, անոնց հոգիները կը ներշնչէին:

Գէորգ Ա. Սարաֆեան շրջանաւարտ ըլլալէ

Փրոֆ. Գեորգ Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

վերջ չորս տարի կը պաշտօնավարէ Վարդան-եան կրթարանին մէջ իբր Գերանսերէնի եւ պատմութեան ուսուցիչ։ Յետոյ Ամերիկացալով 1910ին կը հետեւի Պրինսթըրն նահանգային ուսուցչանոցին ուրկէ շրջանաւարտ կ'ըլլայ։ Գըլըմպիս համալսարանէն, ուր կարգուած էր ուսանող օգնական՝ կրթական հոգեբանութեան բաժնին մէջ, կը ստանայ իր Պսակաւոր Արուեստից եւ Վարդապետ Արուեստից տիտղոսները։

Պ. Սարաֆեան իբր Հայ ինքզինքը չէ ուրացած եւ կամ Հայութենէն ամչնալով օտար փետուրներով ինքզինքը ծածկած կամ զարդարած չէ։ Ահա այս պատճառաւ է որ իր յառաջդիմութիւնը կրկնակի հաճոյքով կը դիտենք, միեւնոյն ատեն ամերիկեան ազգին արդար ոգին զնահատելով։ Ան ամուսնացած է 1916ին Օրիորդ Լուսի Ղազարեանի հետ ու բարիմասնութիւնները ծանօթ են մեզմէ շատերու։ Պ. եւ տիկին Սարաֆեան ունին չորս զաւակներ որոնք իրենց տանը լոյսն ու

յոյսը ըլլալէ զատ զայն դարձուցած են զար-տիարակչական եւ հոգեբանական աշխատա-նոց (laboratory) մը իրենց «ուսանող» ծնող-ներուն համար։ Ենորհալի օրիորդ Մատի 11 տարեկան է, Արմէնը, շարաճճի եւ առողջ մանչ մը, 9 տարեկան, իսկ սիրունիկ Լիւսիւ 5 տարեկան եւ փոքրիկն կրէյս 8 ամսուան է։ Ահա ձեզի կեանքով լեցուն տիպար ընտա-նիք մը որ կ'ուսանայ Քայլիֆորնիոյ ճոխ ու պայծառ մթնոլորտին մէջ։

Պ. եւ տիկին Սարաֆեան, եղած են Ամե-րիկահայ Ուսանողական Միութեան հիմնա-դիր անդամներէն, և իրենց տիպական ուսանողի եռանդէն օգտուած է այս երրեմնի լուրջ, բե-ղուն եւ ուսման ու դաստիարակութեան նուիրուած Միութիւնը։ Նիւ Եօքթի Ուսանո-ղական Միութեան մասնաճիւղի ժողովներու մէջ դիտելի էին այն ջանքերը զոր Պ. Սա-րաֆեան կը կիրարկէր Մասնաճիւղը գուտ զտական-դաստիարակչական մակարդակի մը վրայ պահելու համար։ Պ. եւ տիկին Սարաֆ-

եան յաճախ կ'աջակցէին անոնց որ ունէին ուսումնական, գիտական եւ այլասիրական (altruistic) իտէալներ: Իրենց արգարասէր ոգին ոչ նուազ յայտնի էր այնպիսի պարագաներու մէջ երբ ծանաղագամտ անգամ մը կը փորձէր Միութիւնը զխաւարաբար գուտարճութեան կեդրոն մը ընել եւ կամ անոր անունը շահագործել ցուցամուտքենէ տարուած:

«Ազգ»ի եւ «Կոշնակ»ի խմբագիր ըլլալէ վերջ, Պ. եւ տիկին Սարաֆեան 1919ին, Նիւ Եօրքէն Քալիֆօրնիա մեկնեցան: Նոր միջավայրին մէջ ալ Պ. Սարաֆեան ունեցաւ նորանոր պատենութիւններ հայ կեանքի իրողութեանց մօտէն ծանօթանալու համար: Իրը խմբագրապետ Ֆրէդնոյի մէջ լոյս տեսնող երկու թերթերու, «Նոր Կեանք» եւ «Նոր Կեանք - Սիսուան», պաշտօնավարեց ժամանակ մը, ու անցաւ իր ամերիկեան ուսուցչական առարկէդին 1921ին ու այդ թուականէն ի վեր ան ունեցաւ իր ջանքերուն եւ կարողութեան արժանի վերելք մը:

Սան Տիակօի բանակի եւ նաւային Ակադէմիի արդի լեզուներու ճիւղին տնօրէնը ըլլալէ վերջ, 1925ին Լա Վէռն զօլէճ հրապրութեանցալ իբր վարիչ արդի լեզուներու բաժնին: Այժմ այս հաստատութեան դաստիարակչական բաժնին պետն է եւ միեւնոյն ատեն այցելու փրօֆէսոր Բօմօնա գոլէճին: Այս հաստատութիւնը Միացեալ Նահանգներու մէջ միակն է որ անգղիական մասնաւոր կամ անհատական ուսուցչական (tutorial) սխալէ մը կը կիրարկէ բոլորովին: Պ. Սարաֆեան երկու տարիներէ ի վեր կը դասախօսէ նաեւ

Հարաւային Քալիֆօրնիոյ համալսարանին մէջ ուրկէ անցեալ տարի ստացաւ իր «Տօքթ. Փիլիսոփայութեան» տիտղոսը: Պ. Սարաֆեան իր քննական տեսութեան համար իբր նիւթ ընտրած է «Պատմութիւն Հայ ազգի կրթական գործին» որ լոյս կը տեսնէ 300 էջերէ բաղկացած հատորով մը: Համալսարանի մասնազէտներու կողմէ շատ զնահատուած է այս աշխատութիւնը եւ կուզայ լեցնել Հայերու համար գզալի պակաս մը: Ամերիկացիք այժմ պիտի ունենան արժանահաւատ աղբիւր մը Հայաստանի եւ Հայ ժողովրդի մշակոյթի եւ դաստիարակչական պատմութեան մասին տեղեկութիւններ քաղելու համար: Շատ հաւանակաւ է որ այս հատորը տեղաւորուի Միացեալ Նահանգներու բոլոր գրադարաններուն մէջ (1):

Մեր դաստիարակ բարեկամը անկեղծ Հայ մը եւ իտէալ ամերիկեան քաղաքացի մըն է միանգամայն որ հին ու նոր մշակոյթներու լաւ տարրերը իւրացնելով կ'ըլլայ օգտակար Հայոց եւ ամերիկեան ազգին: Իր ամերիկացի ուսանողները զինք շատ զնահատելու են, որովհետեւ արհասարակ Հայ ուսուցիչը ստացածէն աւելին տալու վարժուած է: Պ. Սարաֆեանէն կ'անկնկալուի նորանոր յաջողութիւններ:

ԱՐՈՒՍ ԱԶԱՏԵԱՆ

Նիւ Եօրֆ

(1) Պ. Սարաֆեան ծանօթ է բազմաթիւ հայ թերթերու մէջ իր գրած միմուտ յօդուածներով: